

KLAGE TIL DISKRIMINERINGSNEMNDA

Klager: Foreningen "Foreldre til blinde barn", www.ftbb.no

Innklaget: Utdanningsdirektoratet

Saken gjelder: Diskriminerende forhold ved innføring av nye læreplaner (KL20)

Dato: 2022-01-28

Innledning

Foreningen "Foreldre til blinde barn" klager med dette Utdanningsdirektoratet inn til Diskrimineringsnemnda for brudd på § 8 i Likestillings- og diskrimineringslova.

Blinde og sterkt svaksynte elever er en av mange sårbare elevgrupper i norsk skole. Det finnes ikke spesialskoler for blinde elever, som alle andre barn sogner de til sin nærscole. Det finnes heller ikke egne læreplaner for blinde elever, med kompetansemål som tar hensyn til synsnedsettelsen og eventuelle begrensninger i læremidlene. Dette medfører at måloppnåelse hos blinde elever vurderes på lik linje som seende medelever.

Høsten 2020 ble det innført nye læreplaner for 1.-9. trinn. Underveis i arbeidet med de nye læreplanene, ble ikke behovene til de blinde og sterkt svaksynte barn ivaretatt. I tillegg var det en særdeles kort frist fra læreplanene ble lansert til de ble innført. Det er skolenes ansvar å gi alle elever med funksjonsnedsettelse et likeverdig opplæringstilbud, men innføringen av de nye læreplanene tok ikke hensyn til at skolene, PPT og Statped kunne gjøre de nødvendige forberedelser for å kunne gi blinde og sterkt svaksynte barn et likeverdig utdanningstilbud.

Sakens faktum

Informasjonen nedenfor viser at Utdanningsdirektoratet ikke har tatt hensyn til gruppen blinde og sterkt svaksynte elever ved utarbeidelse av nye læreplaner. Denne gruppen elever er i denne sammenhengen utsatt for en indirekte diskriminering

I det følgende vil vi gi en oppsummering av sakens bakgrunn og samtidig ta for oss de rettslige anførselene.

Utarbeidelse av nye læreplaner

På Utdanningsdirektoratet sine nettsider kan vi lese om hvordan læreplanene ble utviklet. Her er det ikke beskrevet hvordan sårbare elevgrupper er ivaretatt, det refereres kun til "grupper med lærere, pedagoger og andre fagfolk".

Lansering av nye læreplaner

Den 18. november 2019 lanserte daværende kunnskapsminister Jan Tore Sanner de nye læreplanene i skolen, kun 9 måneder før de skulle iverksettes, høsten 2020. De nye læreplanene ble beskrevet som den største endringen siden Kunnskapsløftet i 2006. Læreplanenes form og innhold er endret. På pressekonferansen fremhevet Sanner at flere fag blir mer praktiske hvor utforskende, kritisk tenkning og kildekritikk er en sentral del og at digitale ferdigheter har fått en tydelig plass. Videre forklarer han at færre kompetansemål skal gi mer tid til det viktigste og rom for dybdelæring. De nye læreplanene inneholder både konkrete kompetansemål med høyt detaljeringsnivå og åpne mål som gir et større handlingsrom for lærerne.

Innføring av nye læreplaner

Det følger av Opplæringslova § 5-9 at:

Departementet skal sørge for at det blir utarbeidd lærebøker og andre læremiddel for spesialundervisning.

Prosessen med innføring av nye læreplaner førte til at følgende prosesser skulle ferdigstilles innen ni måneder:

- Skolene sette seg inn i de nye læreplanene
- Forlagene lage nye læremidler
- Statped produsere tilrettelagte læremidler for blinde

Den tilmålte tiden var ikke tilstrekkelig. Det var forventet at forlagene skulle lansere nye læremidler rundt mars/april 2020. Om dette var tanker og idéer eller ferdig utviklede læremidler, var lenge uklart.

Læremidler for blinde elever

Statped mottok langt færre bestillinger enn forventet i forbindelse med innføringen av de nye læreplanene. Dette må ses i sammenheng med at det var få læremidler som var tilgjengelige på markedet i januar 2020. Normalt setter Statped en frist i januar måned for bestilling av tilrettelagte læremidler for blinde, for at de skal kunne levere disse til skolestart i august samme år. Det er skolens ansvar å bestille tilrettelagte læremidler, men det må være Utdanningsdirektoratets ansvar at forutsetningene er til stede for å få dette til.

Resultatet var at blinde elever ikke hadde tilgang til tilrettelagte læremidler ved skolestart høsten 2020. Dessverre er dette et vedvarende problem siden skolene nå står fritt til å velge

læremidler og i stor grad baserer undervisningen på digitale læremidler som ikke er universelt utformet og derfor ikke tilgjengelig med blindetekniske hjelpemidler.

Rettslige anførsler

Vi anfører i denne saken at blinde og svaksynte elever har blitt utsatt for en diskriminering etter likestilling og diskrimineringsloven (Idl). I denne saken anføres det at Utdanningsdirektoratet har brutt Idl § 8. Dette bruddet fører videre brudd på Idl § 21.

Brudd på Idl. § 8

For det første vil vi anføre at blinde og sterkt svaksynte barn ikke har blitt hensyntatt under innføring av nye læreplaner, og derav har blitt indirekte diskriminert etter Idl § 8. Her følger det at;

Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som vil stille personer dårligere enn andre, på grunn av forhold som nevnt i § 6 første ledd.

Brudd på Idl. § 21

For det andre vil vi anføre at Utdanningsdirektoratets brudd på Idl § 8 har ført til blinde og svaksynte elever ikke har fått individuell tilrettelegging etter Idl. Idl § 21. Her følger det at

Elever og studenter med funksjonsnedsettelse ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

PÅSTAND:

Diskrimineringsnemnda uttaler at Utdanningsdirektoratet utsetter blinde og sterkt svaksynte barn, elevgruppen FTBB representerer, for diskriminering da de ikke ble hensyntatt ved innføring av de nye læreplanene.

Diskrimineringsnemnda fatter vedtak om at Utdanningsdirektoratet ved å diskriminere jf Idl. § 8 utsetter gruppen blinde og sterkt svaksynte elever for diskriminering da de ikke får egnet individuell tilrettelegging av undervisning jf. Idl. § 21 og at dette rettes.